

349

79

349

79

راہبہ سبیلی

ایکچی قسم

صنف ابتدائی شاکردلری ایچون قرائت کتابی

دورتچی مرتبه باصلدی.

ناشری:

صبح کتب خانہ سی

КАЗАНЬ.

Типо-литографія Императорскаго Университета.

1911.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

§ ۱ — اللہ تعالیٰ

بزلرنی یوقدن بار ایتوچی ہم کوردکبز دنیانی، آی،
قویاش، یولدزلرنی، بو دنیاہ بولغان بتون نرسہلرنی
یوقدن بار ایتوچی وەر قایوسینک خواجهسی اللہ تعالیٰ در.
بزلرنی تریبہ ایتوچی، آشارغہرزق، کیدیارگہ کیوم، بلورگہ
اوی ہم فکر بیروچی ده اللہ تعالیٰ در.

اول اللہ تعالیٰ باردر ہم بردر، ایبداشی، تیگداشی
یوقدر، بارلقینک اولی ہم آخری یوقدر، بو دنیا بتونلای
بتکاندن سوئده اللہ تعالیٰ قالاچقدر. اللہ تعالیٰ بلہ در،
کورہ در، ایشته در، لکن بونلرنک ہیچ برسی بزناک کبک
اوقوب بلو، کوز برله کورو، قولاق برله ایشته کبک
ئوگلدن، بز بلماگان روشچہ در.

بېرېځنې پېژنې

بونلرني طاقتاغه کوچروب آستلرينه حرف برله نېچه لي ايدوكينى يازوب قويگن!

۱ - ۲ - ۳ - ۴ - ۵ - ۶ - ۷ - ۸ -

بر - ايكي - اوچ - دورت - بيش - آلتى - يدى - سيگن -

۹ - ۱۰

طوقز - نول

۴ - ۶ - ۷ - ۹ - ۳ - ۵ - ۸ - ۱ - ۹ - ۲ -

۵ - ۷ - ۸ - ۳ - ۱

بونلرني كوچروب نېچه نقطه بولكيني نومبر برله آستينه يازوب قويگن!

(.....) - (.....) - (.....) - (.....)

(.....) - (.....) - (.....) - (.....)

§ - ۲

الله تعالى ياخشى كشيلىرىنى سوه، يمان كشيلىرىنى سومز،

ياخشى كشيلىر گه ايزگى كون، طنچلىق، راحتلك هم مال

بيروور. ياخشى بولغان كشيلىرى هر كم سوه، هر كم آنى

دوست كورور. يمان كشيلىرى هر كم دشمن كورور، آنك

طورمشى راحتسز بولور، اوزى بختسز بولور، اوزيلى

الله تعالى نك ياراتوون تلاگان كشي الله تعالى نك طيغان

اشلرندن صاقلانور، قوشقان اشلرين قيلور. خداى تعالى:

نی برلہ قوشقان ہم نیندای اشلردن طیفغان اید و کینی بلور
ایچون مکتبکہ یورو تیوش بولادر.

مکتب: یاش شاگردلر نڭ جیولوب سبق اوقی طورغان
هم یازارغہ اوگرانہ طورغان یرلر یدر. آندہ خلفہ بولادر،
اول بالارغہ یاخشی اشلر نی اوگرانہ یمان اشلردن
صاقلانورغہ قوشادر، یاخشی بالالر آنڭ سوزین طڭکلیلر،
یمان بالارغہ آنڭ سوزین طڭکلامیلر.

سواللار: الله تعالى كملرني ياراتور؟ ياخشی كشيلىرگه نرسه بيورو؟
الله تعالى نيندای كشيلى ياراتماز؟ یمان كشيلىڭ طورمشی نيهك بولور؟ الله
تعالى نڭ ياراتونون تلاگان كشي نيشلر؟ آنلرني قايدہ اوگرانلر؟ مکتب
نرسه اول؟ آندہ كم بولادر؟ خلفه نيشلى اول؟ آنڭ سوزين كملر طڭكلاميلر؟

§ ۳ - بزنگ مکتب

بزلىر مسلمان بالالريبز، بزنگ دينبز اسلام در، اسلام
دينده بولغان كشيلىرني مسلمان ديوب ايتلر.
بزلىر ايندى مکتبکہ يورى باشلادق، مکتبده بزگه خلفه
اوقو هم يازو اوگرانته در؛ ادبلى هم كوركام خلقلى بولورغہ
قوشادر - بزلىر آنى بيك ياراتابز، اول نى ايتسه شونى
قولاغبزغہ آلابز. اول خلفه افندى هيچ بر وقتده بزگه
یمان اشلرني قوشميدر. هم بزنى بيك ياراتادر.

بز ایندی اللهغه شکر ترکیچه یازو هم اوقوننی بله
باشلادق. ئلی بیت بز بو یلغنه سبق باشلادق، مکتبکه
کرگانچه بز بر نرسه ده بلمیدر ایدک، بزناڭ اتکایلرگه الله
تعالی رحمت قیلسه ایدی، بزناڭ یاخششی کشی بولوو بز
ایچون جانلری هم ماللری برله طرشالر. آنلر
بزنی قوشماسلر قولبزغه کتاب، قلم، کاغذ، آلوب
پیرماسلر بز اوزلکبزدن بلوب مکتبکه کیلور ایدکمی؟

هۆیقمه یازما

کوچروب یازگز!

مین - بز - سین - سز - اول - آنلر.
مین اوقودم، بز اوقودق - مین سویلادم، بز سویلادک -
مین آلدیم، سز سویلادگز - سین آلدک، سز آلدگز - اول
اوقودی، آنلر اوقودیلر - اول سویلادی، آنلر سویلادیلر -
اول آلدی، آنلر آلدیلر - بز بلدک، اول قارادی، سز
آشادگز، مین کوردم، آنلر کورشیدیلر، سز کیتوردگز،
اول سیکردی، بز اوینامادق، آنلر کیلکیلر، مین طاشلادم،
سز قارادگز، سین کردک - اول قایتاردی - بز صائادق -
آنلر کولشدیلر - سز اوینادگز - مین صالحدم.

§ ٤ - ادب

ای طرشوب سبق او قوچی شاکردلر! سز بیک ادبلی هم کورکام خلقلی بولورغه طرشکز! ادبلی بولسه گز سزنی هر کم سوهر، آتا آنالر گزده سزنی بیک یاقین کورورلر، خلفه گزده بیک یاراتور؛ اوز یگزده بختلی بولورسز!

ادبلی بالالر مونه شولای بولورلر: آنلر آتا آنالرینی هم خلفه لرینی بیک الوغ کشی دیوب بلوب هر وقت آنلر قوشقانه غنه یورورلر، اوزلرندن الوغ آدملرینی دخی الوغ کورورلر، کچکنه لرینی خورلاماسلر، یاخشی بالالر برله دوست بولورلر، آنلر برله هیچ بر وقتده قچقر شماسلر، یمان بالالرغه هیچ بر وقتده قاتنا شماسلر، مکتبکه سبق وقتندن الک باروب یتارلر، مکتبده وقتده ده اوینا ماینچه هر وقت اوقوب و یاز و بقنه اوطورورلر، اییداشلر برله سویلاشوب، یا ایسه صوغشوب هم تور توشوب اوطورو ناچار اش اییدو کین بیک یاخشی بلورلر، مکتبکه بارغانده قایتقانده ادب برله گنه یورورلر، یولده اوچراغان کشیلر که سلام بیرورلر، شولای ادب برله گنه قایتوب کرگاچینه سلام بیرورلر، اوقوب قایتقان سبقلرینی آتالرینه طگللاتورلر، خلفه لرینی بیروب یبارگان سبقنی بلوب قویارلر.

§ ۵ - ینه ادب

ادبلی بالالر آتا آنالری آچولانغان وقتده قزاروب هم اویالوب طورودن بلشقه بر اش قیلماسلر، آنلر برله جوابلاشوب تورلی، تورلی یالغانلر قاتشدروب اوزلرینی قوتقار ورغه طرشماسلر، بلکه ایکنچی وقت بو اشنی قیلمام دیوبکنه طورورلر، آتا آناناک ایتکان سوزینه اوپکالاو هم اچولانو بیک زور ادبسلرکدر آندای بالالر اوزلرینک بختسن هم توفیقسن بولورینه سببچی گنه بولورلر، هیچ بر وقت آنغه کیتماسلر.

بالالر آنالرندن آشارغه ایچارگه صوراغانده بیک ادب برله گنه صوراب، انکالرینک بیرگان آشینه قناعت ایتهرلر، بو تملی توگل میگا فلان نرسه کیرک تملی نرسه کیرک دیوب خلقسنلانو بیک یمان ایدوکینه ادبلی بالالر توشنورلر. انکالری حاضر آش پشهر، بر آزغنه صبر ایت دیوب ایتسه اول وقت صبر ایتهرلر. ادبلی بالالر هیچ بر وقتده کسهلرینه ایکمهک صاوب آیاق اوستندن آشاب یورمازلر، بوندای اشلر بیک ادبسلرک هم یارلی بولوغه سبب ایدوکن بیک یاخشی بلورلر.

وصيفه كيرك

شول سوزلرده قوشارغه يارى طورغان حرفلرنى بر برسینه قوشوب يازگز!
 بال تا - لام پا - باغ چه - بى ش مهت - دف تر - آل نغه -
 صاق لاسون - يالغان لر - اوس تن دن - بون دان -
 بغ داي - ايت سه - كى ت ماس لر - كى لگان ده - توفى ق سز -
 قاي ت قان ده - قال پاق - آل ما - صات دق - بل دى لر -
 كى تردى لر - اوى نامادق - آق چه - چال ما - قاي چى -
 پ چاق .

§ ۶ - آدم عليه السلام

الله تعالى، آدم عليه السلامنى قورى بالچقدن ياراتدى؛
 سوئره آنارغه جان و بلورگه فكر هم عقل، كورورگه كوز،
 ايشتورگه قولاق بىردى. هر يرين كيرك روشنچه
 خلق قىلدى؛ بر وقت الله تعالى فرشته لرگه قوشدى،
 آدمگه سجده قىلگز دىوب، فرشته لر هر قايوسى سجده
 قىلدىلر، بارى ابليس كنه ميني اوطدن، آدمنى بالچقدن
 ياراتدك، مین آثا سجده قىلورغه خورلانا من دىوب خدای
 تعالى نك پيورغىنى طوتمدى. بونك ايچون الله تعالى ابليسنى
 اوزينك رحمتندن قووب ملعون ايتدى. بوندن صوك

ابلیس ده آدمگه و آدمنگ بالالرينه بيك الوغ بر دشمس بولدى.

سورالار: بزنگ دينمز نى؟ اسلام دينده بولغان كشيلىرنى نىچك ديوب ايتىلر؟ بر بالا اوزينى آنا آناسندن هم باشقه كشى لردن ده سودرمك ايجون نيشلرگه تيش؟ ادبلى بالالر نىچك بولورلر؟ ادبلى بالالر آنا آنالرى آچولانغان وقتده نىچك طورورلر؟ ادبلى بالالر انكارلندن آشارغه صوراغانده نى روشقه صورارلر؟ هم نى روشقه بولورلر؟
ادبلى بالالر مكتبده نى روشقه بولورلر؟ الله تعالى آدم عليه السلام نى نىدن ياراتدى؟ آگا نىلر بيردى؟ فرشته لرگه نرسه بيوردى؟ سجده قىلد يلمى؟ كىمگنه سجده قىلمى قالدى؟ اول نىچك ديوب ايتدى؟ سوكره الله تعالى آنى نيشلادى؟

§ ۷ - تورلى سوزلر واسم لر

كتاب - مکتب - مدرسه - درس - سبق - قلم - کاغذ -
کارانداش - دفتر - شاگرد - خليفه - معلم .
مینوت - ساعت - کون - کیچ - کونلر - هفته - آی -
یل - عصر - کوز - قش - یاز - جای .
خانه - میچ - ترهزه - ایشك - چارشاو - لوطرغچ -
ساعت - لامپا - کاراوات - توشاك - یاصدق - مندر -
پورغان - طاز - قومغان .

یورت - آنبار - باقچہ - سرای - آط - آربا - چانا -
دوغا - جوگان.

شہر - اول - بازار - یارمونگا - کبیت - پراخود -
پویزد - مسجد - مجلس - جیون.

ایدل - کول - باصو - اورمان - طاغ - طاش - یولغہ -
چوقر - چیشمہ - قویو - بولون.

آط - صغر - کجہ - صارق - قوی - قاز - اوردہک -
طاوق - ائچ - چیش - کورکہ - بیکہ.

ایکمہک - سوت - ایت - مای - یمورقہ - اون - یارما -
بغدای - آرش - صولی - بورچاق - یاصاق. (۱)

پوظیفہ

تپوشلی ہر فلرینی بر برسینہ قوشوب کو چروب یازکز!

کیلدی لر - صان دوغاچ بالالری - آچولان ماس لر -
طوغری لق آدمنی ہر کم قارشندہ آب روی لی
ای تہر - طرش قان کشی - ہی چ بر وقتہ خور
بول ماس - طوغری لق بلادن قوت قارور خی انت

(۱) شونلرنک ہر قایوسی نرسہ اسمی ہ اول نرسہ نیگہ یاری ہ دیوب بو

درسہ اوزونچہ یعنی ہیچدہ ایرنماینچہ سؤال وجواب فیلو ہلم لرگہ تپوشدر
مبتدی نینگ ذہنی اونکنایوگہ بیک کو ب یاردمی بار.

لاک قی لور - کوب نی کوتوب آزدن قوری قالما -
ک طورغان کشی گه برک مده تی می در.

§ ۸ - طوغریلق بلادن قوتقارور

کریم برله فاتح سبقدن قایتقاچ اوده اویناغان
قتلرئده اوستال اوستنده گی ساعتنی توشروب
اتقانلر. بونلر آنالرینه نی جواب بیره سیلرینی ازلی
اشلاغانلر، شول وقتده فاتح آبزاسینه قاراب ایتکان:
آبزی! بز بو ساعتک واتغن قایدده بولسه ده یا شروب
وییق، بز کورمادک، بلمادک دیوب جواب بیرربز، بزئک
اتقاننی بر کشی ده کورمادی بیت) دیوب.

کریم بر آز اویلاب طورغاچ: (طوغانم فاتح! سین
لای دیسگده بیت، آندن صوگ انکایلر اویلارلر بو ساعتنی
کشی اوغرلاب چقغاندر، یا ایسه آصراو قز واتقاندر
یوب، اول وقتده بیک زور گناهللی بولوربز بیت، یوق
موغانم بزگه طوغری ایتورگه کیرک؛ آندن صوگ اتکایلرده
بیک آچولانماسلر) دیوب فاتح نی اوگتلاگان.

صوگره ایکسی برگه آنالری یاینینه، بیک قزارو بقنه،
اروب: (انی! بز تیگی یاخشی ساعتنی اویناغانده یا کلش
توشروب واتدق، ایندی سز آنک ایچون بزنی نیشلرسز)

ديوب يغلانلر ايكان؛ انكالي بوئلرنك بو قد
طوغريلقلرن كورگاج بيك شادلانوب:

(اي ادبلى بالالرم يغلماگز، آنك ايچون مين سز
بر اشده اشلاميم، باري بولاي طوغري ايتو وگز ايچور
رحمت كنه ايتهمن، بوندن توبان آلاي قارامايچ
اويناماگز ايندى) ديوب هر ايكيسين سووب يبارگان
مونه شاكردلر طوغريلق نيشلاگان، كريم برله فاتح
ئيندای زور بلادن قوتقارغان، سزده شولاي هر وقت
طوغري سوزلى بولگن!

توفيق و رحمت

شول توبانده گي سوزلرني مبتديله شفاهاگنه بلدرمهلى هم بازدرمهلى.

عليه السلام - جنة - جهنم - خدای تعالى - علم - هنر
توفيق - رحمت - سؤال - جواب - عيب - حتى - راحت
شفقت - مشقت - عبرت - اُميد - دليل - بلکه - ياکه - اما
لکن - اوشانداق.

§ ۹ - آتا آنا

بزلرني تريبه لب اوستروچي آنا بوز؛ آشار بوزغه رزق
كيباز بوزگه كيوم طابوب بيروچي آتابزدر. بزار هيچ نرسد

ماگان حتی یوری آلمان، او طور و ب طوره آلمان،
 و یلاشه بلماگان وقتلر بزده ده هیچ بر ایرنماینچه تربیه لب
 ننگ راحتده بولو و بز ایچون طرشقان کشی لر آتابز
 له آتابزدر. ایندی بو یاشکه یتوب اوزبزی اوزبزی
 برتره باشلاغاندن سوگرده بزلرنی تربیه لب مکتبه
 ماروچیلر، قایتقان وقتبزه قارشى آلوب بزنگ شولای
 و رگانبزگه سونوب طور و چیلر دخی آتابز ایله آتابزدر.
 تا و آنالربز نیچک کنه بولسه ده بزنگ راحتده بولو و بز
 ایچون جان و تنه لری برله طرشالر بو طوغریده آنلر
 رده ایرنمیلر، بزگه ده برده رنجمیلر بزنی جانلری کبک
 یاقین کوره لر، اگر بزگه بربر چیر فلان کیلسه، آنلرننگ
 وراکلرینه اوط قابنوب کیتکان کبک بولادر، آننگ ایچون
 ول وقتده آنلرننگ ایچلری بیک پوشادر، بزنگ یاندن
 رده کیتماینچه هر وقت قایغرو بقنه طوره لر؛ بونلر
 ساری ده آتالربزنگ بزنی بیک یاقین کورولرینه دلیل لردر.
 ی الله! شول شفقتلی آتا و آنالربزنگ اورنلرین جنتده
 نیغل آمین!

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آخرنگ الله دیگان سوز بولغان کشی اسملری (و) سز یازلورلر کو چروب یازکز!
 نور الله - شفیع الله - شهید الله - سمیع الله - نصر الله -

زاهد اللہ - زین اللہ - ولی اللہ - سخی اللہ - عنایۃ اللہ
 حبیب اللہ - عارف اللہ - حکمت اللہ - صنعت اللہ - علی اللہ
 حسن اللہ - حمید اللہ - احمد اللہ - نصیب اللہ - عبد اللہ

§-۱۵

بالا لر! آتا وانالربز بزنگ ایچون نی قدر
 طرشقانلرن بلدیگز؛ ایندی شونی ده اویلاب قارا
 ئلی! آنلر بزنگ ایچون نیک بو قدر طرشالر ایکان
 بونی بله سزمی؛ آتا آنالربز بز لرنی بو قدر طرشور
 تربیه له ولری اوزلرینه بر یاردچی بولسون دیوب، اوسکانلر
 صوگره اوزلری ده بزنی طرشوب تربیه قیلسونلر دیوب
 بیک زور امید ایتولریدر. ایندی بولای بولغاچ بالالرد
 هیچده ایرنماینچه آتا آنالرینه قوللارندن کیلگان قدر
 یاخشیلق ایتولری، قوشقان اشلرین قیلولری، طیغان
 اشلرندن صاقلانولری تیوشدر. شولای بولماغان بالالر
 توفیق سز هم بخت سز بولاچقلرندہ برده شک یوقدر. آتا آن
 سوزین طگلاماغان بالارغه دنپاده وقتدوق بیک کوب
 جفا و مشقت لر کیلدیکی هر کمگه پیلگولیدر. شولای بولسه ده
 آئنده غی درس لرده سوز طگلاماغان بالالرننگ باشلرینه

ایکنجی قسم
 اللکان مشقت لرنک بر نیچه سپینی یاز ایز سز آنلرنی او قوغاچ
 بر تلانوب سوز طکلماو کبی یمان بر اشدن صاقلانور سز!

قائات:

ع غ ح خ

یومشاق عین قاتی غین یومشاق حا قاتی خا
 ح - بو حرفلر طماق برله غرلد اتوب ایتولماس: عبد -
 رحیم - عارف - حسن کبی.

غ - خ بو حرفلر طماقنی قردروب ایتولورلر: ختم -
 رب - بخت - مخلوق کبی.

اوستنده نقطه سی بولماسه یومشاق عین، یومشاق
 حا دیوب ایتوله در؛ اگر اوستنده نقطه سی بولسه قاتی
 غین قاتی خا دیوب ایتهلر. شول سوزلرنی درستلاب او قوگز!

خالق - عمر - غفران - حبیب - عالم - بالغ - رحیم -
 غیر - حلیم - عفو - خروج.

§ ۱۱ - شایان بالا

علیم اسملی کشینک اوغلی صدری بیک اوینا و چان
 بالا بولغان؛ بیگراکده آطلریاننده یورو، آنلرغه صوغوب
 اوینا و نی سوه ایکان، باصوب طورغان آطنک آستندن

چغوب یورونی هم قویرغندن طوتارغده قورقماوینی
 اوزینه بیک زور بر هنر صانی ایکان، ایبداشلری
 کیلگنده آنلرغده هر وقت ماقتانایکان.

صدری ننگ بو اشین آتالری کوروب آچولانسه لرده،
 آط تیوب اولتورودیوب قورقتسه لرده، اول برده آنلرننگ
 سوزلرین طنگلامی ایکان.

بروقتنی آطننگ قویرغندن شولای طارتوب اویناغانده
 آط آچولانوب تیوب ییارگان ده صدری ننگ بلا گینه تیوب
 بلاگی یارلوب کیتکان. آخرنده بیک کوب یاتقاندن
 صوگ قوی توزالسه ده چولاق بولوب قالغان؛ آغزینه
 یتمی طورغان بولوب قالغانلغی ایچون، اول قوی برله
 آشی ده آلمی ایکان.

ئلی یارارباشینه یایسه کوکرا گینه تیماگان اول وقتده
 شول اورندوق جانسز بولور ایدی.

قائدا:

(۰ - ۵) بونلر هر ایکیسی نول اسمند درلر، شونلر
 نیندای نومیرننگ یانینه کیلسه لرده آنی اون مرتبه ایتوب
 کورساته لر: موننه (۱) لی نومیری آلدینه قویدف (۱۰)

اون بولدی. (۲) لی یائینه قویدق (۲۰) یکرمی بولدی،
آنک ایچون اون مرتبه (۲) یکرمی بولادر. باشقهلری ده
شول روشچه.

۱۰ - ۲۰ - ۳۰ - ۴۰ - ۵۰ - ۶۰ - ۷۰ -
اون یکرمی اوطوز قرق ایلی آلتمش یتمش
۸۰ - ۹۰
سیکسان طوقسان شولرلی کوچروب یازکز!

روشچه یازکز

شولرنک آستینه نیچه لی ایدوکین حرف برله یازوب کوچرکز!

۹۰ - ۱۰ - ۲۰ - ۴۰ - ۸ - ۳۰ - ۸۰ -
۶ - ۵۰ - ۷۰ - ۶۰ - ۹ - ۷ - ۸۰ - ۷۰ -
شولرنک آستینه نومیر برله نیچه بولدیقین کورسانوب یازوب بیرکز.

قرق - یتمش - دورت - سیکسان - ایلیلی - اوطوز - طوقز -
آلتمش - طوقسان - اون یدی.

(۱۰) فی اونبر یاصار ایچون نولنی آلوب آنک اورنینه
(۱) فی یازارغه کیرک بولادر (۱۱) شول روشچه. اون
ایکیده نول اورنینه (۲) لی اون اوچده (۳) اون پیشده
(۵) لی اون یدیده (۷) لی باشقهلری هم شول روشچه
تیوشلی نومیرلری قویوب یازیلور.

۱۱ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ کی.

§ ۱۲ - خیانت هلاک قیلور

بر کشینک سیفی اسملی اوغلی کاگری قوللی ایدی؛
 یعنی کشی کورماگانده قویغان نرسه لرگه قزغوب آلوچان
 ایدی، اشکافدن آلوب شیکر آشاو، کوز آلدنده بولغان
 سوت، مای، بال کبی نرسه لرنی آزماز قابقالاو سیفی ننگ
 کاگری قوللی ایدو کین کورساته در ایدی. سیفی همان
 شول عادتین طاشلامادی، بارا، بارا اتکاسینک آقچه سینده
 قول صوزا باشلادی. اتالری، آنالری بونک ایچون نی
 قدر آچولانسه لرده انک قولاغینه ده کرمای ایدی. چولانغه
 کروب، انکاسینک جیوب قویغان، سوت، قایماق، کوچ،
 بال، یمورقه کبی نرسه لرین آشاب اوغراب بیک کوب
 ضرر کیتوره در ایدی.

بیچاره اون اوچ یاشنده ایکان بر کوننی عادت بوینچه
 چولانغه کرسه نی کورسون! ایدنده کچکنه گنه آپ آق
 بر کوچ طوره در، اوستینه بر آزغنه شیکرلب بال یاغلغان
 ایکان، سیفی بونی کورووی برله قزغوب، انکای
 یاثلش توشروب قالدوغان ایکان دیوب او یلاب آلدی ده
 ایشک آلدینه چغوب بر یرده یاشرنوب آشادی.

مونه بر آزدن صوگره سیفی ننگ یوراگی آورته باشلی،

۱۶

اچى يانا باشلى يانوى آرتە بارا همان آرتە بارادر.
 ايندى نيشلاسون! انكاسينه كروب كوچ آشاغاندن
 صوگره غنه بوچپيرنك باشلانغانين سويلاگان ايدى. انكاسى
 كيساكدن « آى بالام خراب بولغانسك اول آغولى كوچ
 ايدى كوسى بيك كروب بولغانغه مين آنى قويغان ايدم »
 ديوب قچقروب يىغلى باشلادى. (كم ؟) شوندىن صوگ كوبده
 لوتمادى سيفى ئلى بر ياغى برله، ئلى ايكنچى ياغى برله ياتا
 ياتا آونارغه هم آقروورغه يابشدى؛ بر نيچه ساعتلر لوتكاج
 جاني ده چقدى.

§ ۱۳ - تورلى مقاللر

طوغريلق بلادن قوتقارور - خيانت هلاك ايتەر -
 آتا آنادعاسى دينگز توبندن چغارور - قلم آلتون تلدەر -
 كوبنى كوتوب آزدن قورى قالما - كوب بل آز سويلا -
 اوغرلاغان بر يازقلى، اوغرلاشقان مك يازقلى - قارت
 آغاچدن دوغا بوگولميدر - اويون اويماقلى - قاي
 وقتده صوقرلقده ياخشى - اولوم قچقروب كيلماس -
 ياخشى اشكه ابلپسده قاتناشور - قابق بيك زورده بهاسى
 اوچسز! - آدم باشى طاش توگل - ماللك بولسه دوستلرك
 سيني طابارلر - قكغر اش قرق يلدن صوگره ده لونتولماز -

بيك آغزلىق برله آلوب باروچى فقير و قارت بر كشيگه
 اوچرادى. كامل بو قارتنىڭ بيك آغزلىق برله بارغانىنى
 كوروب آنارغه ياردم ايتمىچى بولوب: «باباى! قولگده غى
 سوتگنى بىر ميگا، ايوگزگه قدر مين آنى ايلتوشيم، اوزك
 قابچىگنى كوتاروب بارورساك!» دىوب ايتدى. فقير
 قارت بو بالانىڭ بو قدر طاتلى سوزندن شادلانوب «رحمت
 اوغلم اوزمده آقرونغه قايتورمن ئلى سبىقغه باراساك
 بوغاي صوڭغه قالورساك بالام» ديدى.

كامل اوزىنىڭ سبىقن قايتوب بارووينى اڭلاتوب
 باباينىڭ قولندن چولمه كىنى آلوب يورتلارينه قدر
 ايلتشدى. صوڭره فقير قارت «اى اوغلم رحمت خدا سىگا
 كوب علم هم تل آچىچى بىرسون» دىوب خىر دعا قىلوب
 قالدى.

ساعت وانوچىلر كىلر بولغانلر؟ نيشلا گانده وانقانلر؟
 سبؤال ۷۶
 اول ساعت قايدە بولغان؟ آنالرىنە نىچك دىوب جواب بىرگانلر؟ انكارلى
 نيشلاگان؟ صدرى كم اوغلى بولغان؟ اول نىندى اويننى ياراتا ايكان؟
 آخرنده بو اوينندن نىندى زيان كورگان؟ كومچ آشاب اولگان بالا
 كم اول؟ سبىقنىڭ عادتى نىچك بولغان؟ آنىڭ آشاغان كومى نىندى كومچ

بولغان؟ آئی کم قوبغان بولغان؟ فی ایچون؟ سیفی اولگان وقتدہ نیچہ یاشن
بولغان؟ کامل کم گہ اوچراغان؟ قارت نرسہ آلوب بارا ایکان؟ کامل
قارتقہ نیچک یاردم قیلغان؟ قارت کامل گہ نرسہ دیگان؟

§ ۱۵ - کشی اسملری

ابراہیم - اسماعیل - عارف - حسن - طاہر - عزیز
احمد - شریف - شاکر - حسن - علی - عمر - سعید - حلیم
کامل - شامل - مسعود - محمود - نجیب - صالح - سلیم - خطیب
ہادی - محمد - ذاکر - صادق - وفا - احمد - عارف - حمزہ
ابوبکر - سلیمان - صابر - یونس - یوسف - یعقوب
اسحاق - لطفی اللہ - عبد اللہ.

خاتون کشیلرنک اسملری

ساجدہ - فاتحہ - عالمہ - عابدہ - لطیفہ - عارفہ - مریم
خدیجہ - فاطمہ - عائشہ - زینب - عابدہ - جمالیہ - اسماء
مفتوحہ - زاهدہ - حمیدہ - کافہ - معمرہ - موجودہ - شاکرہ
ماہرہ - غنیفہ - نعیمہ - نسیمہ - زیتونہ - نائلہ - نفیسہ - کاملہ
عالیہ - فریدہ - حلیمہ - عزیزہ.

بیتھنہ بیٹھنہ
بیتھنہ بیٹھنہ

۳۵ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷

شونلرنىڭ آستارىنى نوميبرلر يىن قويوب كويۇپ يازگۇز!

۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ -

۴۶ - ۴۷ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۰

بو نوميبرلرنىڭ آستىنىە حرف بىرلە نىچە بولغانى يازىلسون!

اوپوز دورت - قرق يىدى - يىكرمى طوقز - اوپوز

آلتى - قرق ايكى - قرق بيش - اوپوز سىكز - يىكرمى اوچ .

۴۸ - ۲۴ - ۳۹ - ۴۶ - ۳۷ - ۴۹ - ۳۵ - ۳۷ -

۴۴ - ۳۳ - ۲۲ - ۴۳ - ۵۰ - ۲۸ - ۱۶ - ۴۷ - ۳۴ .

§ ۱۶ - مسجد

مسجد مسلمانلار جىمولوب نماز اوقى طورغان الوغ

بىر بنادر؛ مسلمان بولغان ھەر بىر آدمگە آندە كروب نماز

اوقوب چىغارغە رخصت بولادر، مسجد ھەر اولدە ھەر بىر

شھردە بولادر. قايسى يىرلردە ايكيشار، اوچار وبوندىن

آرتقىدە بولادر، مسجدنى جماعت اوزلرى جىپولشوب

سالار قايسى يىرلردە مھربانلو بىر بىر باي اوزلكندىگندە

سالدرادر. مسجد بىك زور بنا بولىدىغىدىن اول بىك

اوپسىزدە توشمايدىر؛ آنىڭ ايچون مسجدنى بىك يىرىنە

يتكروب كىرك يىرىنە بىردە قىزغانماينچە اشلاتىلار.

مسجدنىڭ باشى يىمنى تور ياغى قىبلەغە طابا سالونادر

قبله ياغندن بر يری آلتغه طابا چغوب قالقوب طوره در
 بونی محراب دیلر. جماعت برله او قوغانده امام افندی
 محرابکه گروب او قیدر. مسجد نك توبه سنده بیوگایوب
 کیتکان نرسه سینى مناره دیلر، مناره نك ایك او چنده آب
 اق یالطراب طورا طورغان آی شکلی بولادر.
 مسجد ده هیچ کم طور مایدر، نماز وقتندن باشقده اول
 بوش بولادر. نادان خلق مسجدنی چت دیوب ده ایتلر.

بوظیفه

شول سوزلرده آیروب یازیلغان حرفلرنی بر بر سیننه قوشوب یازکز!

یاش لق- زمانى نى بوش اوزدرو آدم لك توگل در-
 فى رلك عیب توگل یال قاولق بى ك زور عیب در- آلتى
 یاشار یول دن قای تسه ال تمش یاشار كورشه کیل سون-
 یكت كشی گه یت مش تورلى هنر آز بولور- اوزى یغلغان
 بالایغ لاماز- آشقغان آشق قه پش كان- اول كان صغر
 سوتلى بولا ای مش- بل ماو عیب توگل بلور گه طرش ماو
 بى ك زور عیبدر- قورى قاشق اغز یرتا- عقل یاش ده
 بولماز باش ده بولور- یهورقه طاوقنى اوگرات مس.

§ ۱۷ - بالطا اوغرىلاتقان اوپونچى

بر اوپونچى بالطاسپين اوغرىلاتقاچ پادشاه غه زار لاور غه
 بارغان ايكان. پادشاه بو كشىنى صنماقچى بولوب: «بزرگه
 بر اوغرىلانغان بالطا كيتورگانلر ايدى شول توگلمى؟»
 ديوب بر آلتون بالطا چغاروب پيرگان. بوكشى «يوق
 مينم بالطام بو توگل ايدى» ديوب آلمانغان؛ بوندىن سوڭ
 پادشاه بر كموش بالطا چغارغان ايكان اوپونچى آنى ده
 آلمانغان؛ اياڭ سوڭره پادشاه بو اوپونچينىڭ اوز بالطاسپين
 پيرگان ايكان اوپونچى بىك شادلانوب مونده مينم بالطام
 شول ايدى ديوب آلمانغان. پادشاه بو كشىنىڭ بو قدر
 طوغرىلقندن شادلانوب كورساتكان بالطارينى ده بولاك
 ايتوب پيرگان. باشقه بر اوپونچى پادشاهنى آلدامقچى
 بولوب يوغالماغان بالطاسپينى يوغالدى ديوب بارغان
 ايكان پادشاه بو كشىنىڭ يالغانلاب يورگانينى سيزوب
 ارقاسينه سوقدروب اوزينى حبس خانه گه يابدوغان.

وظيفه خاھرىسى

قه - كه - غه - گه - ده

شونلر ده هر وقت آخرنده (۵ - ۵) حرفلى يازيلور (۱) يازيلماز.

آطقه آطلاندم - احمد که پیردم - آرباغه او طردم
 دفترگه یازو یازدم - آنده کشی بار - اوتکان اشکه قالو
 یاوغان - سعید که ایتمدم - طوغری سوز طوغانغه ده یارامی
 شونلرده نقطه لر بیرینه تیوشلی حرفلر قویوب یازگز!

مکتب.. بارغان او قو یازو بلور - بارماغا. نی بلور
 یت. ک... ییگه یتمش تو. لی هنرده آذر - طو.. ی ایتکار
 طو.. ن.. ده یار.. - اوتکا. اش.. قا. یو.. ن دیلر.

§ ۱۸ - اویوندن او یماق چغادر

بر بالا هر وقت قورقنچلی اویونلر اوینیدر اییدی
 قارالتی باشلرینه منوب یورو، یوغارتن سیکروب توشو
 اوطورتلغان باغاناغه قوچاقلانوب اشقنوب منو کباز
 قورقنچلی اویونلر اول بالاناک یاراتوب اوینی طورغار
 اویونلرندن صانالادر اییدی.

بو بالا بر کوننی عادتی بوینیچه قابقا توبه سینه منگار
 ایکان کیسا کدن یغلوب کیتوب آغزی برله قابلانوب
 توشکانده آلدن دورت تشی صنغان. اول تشلری اورنیدن
 هیچ بر تش چقماغان. بیچاره بالا کچکنه دن اوک قارتچقلر
 کبی تشسز بولغان. درستلاب قرآن ده اوقی آلمی طورغار

دېبولوب قالغان. بو بالانى آتاسى آناسى شول قورقنچلى
 ذالويوندىن نى قدر طپسەلردە، اول آنلارنىڭ (كىلرەنك)
 موزولرىن طىكلامى ايدى (كم)

فائىدە:

(ض) بو حرفنى ايتكاندە تل نىڭ چىتى آزاو تشكە
 تپسون! بونىڭ اسمى (ضاد) در مغضوب - غضب - حاضر -
 ماضى - حضرت - مريض - فرض - رضا كپيلر .

(ظ) بو حرفنى ايتكاندە تل نىڭ اوچى آلىندەغى ايكي
 تش آراسىنە تپسون! اسمى (ظاء) در ظالم - ظريف -
 حافظ - مظلوم - ظاهر - ظفر - وظيفه - ناظر كپيلر .

شول سوزلرنى كوچروب يازگۇز!

ارض ير ديگان سوز - ظالم ديوب كوچلاوچى كشيگە
 ايتەلر - حضرت على رضى الله عنه الروع صحابه در -
 رمضان آيندە روزە طوتو فرضدر - ظريف هم حافظ كشى
 اسملريدر - مريض خسته ديگان سوز - ظلمت عرب
 سوزيدر قارانغىلىق معناسندە در - قضاغە راضى بولو
 كيرك در .

§ ۱۹ - عارف نڭ گوزل جوابی

عارف اسملی کچکنه بر شاکرد | مدرسه دن قایتقاچ
اتکاسی صورار: « اوغلم مدرسه ده نیلر اوگرانڭ نرسه لر
ارتدروب قایتڭ؟ » دیوب.

عارف جوابنده: « اتکای! نیلر آرتدروب قایتد قمنی
وقتيله بلدررمن ئلی » دیوب ایتور.

بر وقتنی عارف نڭ اتکاسی بیدک آچولانوب عارف نی
شلتله لرگه یابشور. عارف برده جواب قایتار ما ینچه قزاروب
الدینه غنه قاراب طورور. اتکاسی اچووندن طوقتاغاچ
عارف اتکاسینه قاراب ایتور: « مونه اتی! مین مدرسه ده
اتالر آچولانغان وقتده جواب قایتار ماسقه اوگرانوب
قایتدم » دیوب. اتکاسی بونی ایشتاچ عارف نڭ بیدک عقللی
بالا بولاچاغینی امید ایتوب بیتمدن اوبهر.

بؤصیفه حیرتلی

(نورت دین) دیگان سوزده آخرینه (الدین) قوشلوب یازیلورغه
تیوش (نور الدین) کی. آخرنده (تدین) طاوشی ایشتولگان کشی

اسملىرىنى ھەر ۋاقىت (الدين) يازىلور (۱)

شول اسملىرىنى كۆچۈرۈپ يازغۇز!

چىمىمال الدين - سعد الدين - زىين الدين - فتح الدين -
 زىيىر الدين - صدر الدين - ناصر الدين - علم الدين -
 علاج الدين - سراج الدين - منھاج الدين - قطب الدين -
 سىيىف الدين - شمس الدين - فرح الدين - فخر الدين -
 بىقتاح الدين - بلال الدين - شھاب الدين - جلال الدين -
 مام الدين - شىخ الدين - عماد الدين - نور الدين -
 صلاح الدين - صاحب الدين - بدر الدين.

§ ۲۵ - تورلى مقاللىر

ياخشىنىڭ ياخشىلىقى تيار تيار يىردە، يىماننىڭ يىمانلىقى
 يوغار ھەر يىردە - باينىڭ اشى فرمان بىرلە، يوقنىڭ اشى
 درمان بىرلە - ايسكىسىز يانگا بولماز، يىمانسىز ياخشى بولماز -
 آل تىگارمەچ قايدىن بارسە آرت تىگارمەچ شوندىن بارور -
 آچقە قازان آصدمە ! طوڭغانغە لوطون ياقدرمە ! مالنى
 طابقان باقسون، لوطوننى چابقان باقسون - لوزى آلنى

(۱) بو قاعدە بالارغە ھر ۋاقىت شىمسىيەگە بولغان تعلقى بىرلە اوگراتلماينچە

شفاھاگنە آڭلاتلسون!

کشیگہ بیرمی - کشی کشی برلہ دوست بولسہدہ، کسہ کسہ
 برلہ دوست بولماید - طوغری سوزلی آدمنی یمان کشی
 دشمن کورورار - قاز پیروب اوردهك آلماس - بو دنیا
 هر کم کتوچی - کوب طئلا آز سویله! - کوب یوقلا
 کوب آشاما! - کشینک تویمه قدری عیبینی کورگان
 اوزئنگ دوه قدر عیبگنی کور! - اورمان آرتندہ غی
 کورگانچه بورنگ آستندہ غین کور! - کشی نی تیکشرمه کس
 سیننی تیکشور - مه کگی طورورمن دیوب کسب ایت
 ایرته گه اولهرمن دیوب عبادت قیل!

سورة البر
 مسجد نرسه اوله؟ آنی کم صالدرادره؟ محراب دیوب
 قایسی برین ایتهلره؟ اول فی ایچون بولا؟ مناره باشنده نرسه بولادره؟ بالا
 یوغالئوچیلرنک حکایتی نیچک؟ کمنک تشاری توشکان؟ نیشلا گاندہ؟ اور
 نیندای بالا بولغان صولک؟ تشی تشووندن زیانی نرسه بولغان؟ عارفنک آنا
 نرسه صورغان؟ عارف نرسه دیگان؟ آنک اوگرانوب قایتقانی نرسه بولغان
 صولک؟ قایدن بله سز!

§ ۲۱ - علم

آدم بالاسینک صاع سلامت بولووی ایچون، آشام
 هم ایچو کیرک بولغان کبی دنیا ده هم اخرتده، قدر
 و درجه لی بولووی ایچون علم ده کیرکدر. علم بلما گار

